

Handintensivt arbete

Magnus Sköldbäck
Ergonom/Leg arbetsterapeut

Pe3 företagshälsa
Företagshälsan Runstenen

1

Innehåll

- Varför riskbedömningar
- Historisk tillbakablick på handen
- Kort om besvär
- Hur går riskbedömningar till
- Några resultat

2

Varför riskbedömning för handintensivt?

Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om medicinska kontroller i arbetslivet, AFS 2019:3 ska arbetsgivaren göra en riskbedömning om arbetstagaren har arbetsuppgifter som belastar hand/handled mer än (4 h) timmar per dag.

3

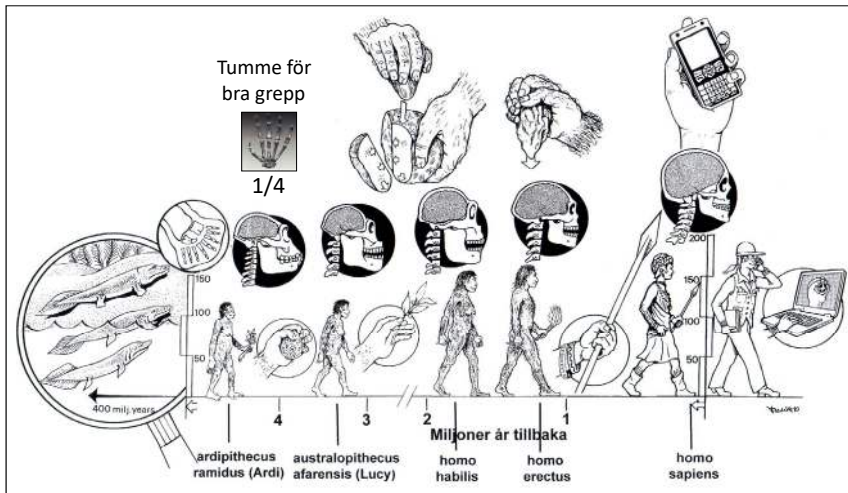
Exempel på arbetsmoment som kan vara handintensiva

- Att stycka kött vid ett löpande band
- Sortering av post
- Montering av tex elektronikprodukter
- **Städning** - Till exempel vid bäddning när man griper tag om sängkläderna för att skaka ut dem eller vid mopning

4

Handen och hjärnan i ett 4 miljoner års perspektiv

Från: Lundborg 2011, Handen och hjärnan

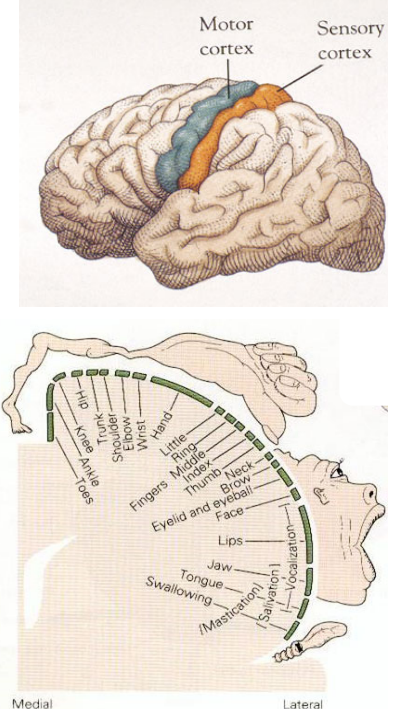
5

Homunculus

Wilder Penfield
1891-1976

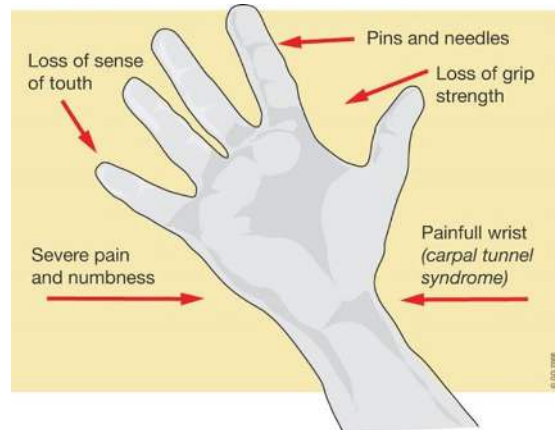
Från Hkir rehabilitering
i Malmö.

6

Besvär som kan uppstå

”Handintensivt arbete kan påverka nerver, senor, leder och muskler i handleder, armbågar, axlar eller nacke, och kan ge ihållande värk och domningar eller andra besvär. Vardagliga rörelser som att hålla i, eller sträcka sig efter en tallrik med mat, kan göra ont och bli ett problem.” (AFS 2019: 3)

7

Trånga och därmed ömtåliga ställen för överbelastning

Overuse

Musarm

Cumulative trauma disorder - CTD

Vibrationsneuropathi

HAVS (hand arm vibration syndrome)

Tennisarmbåge

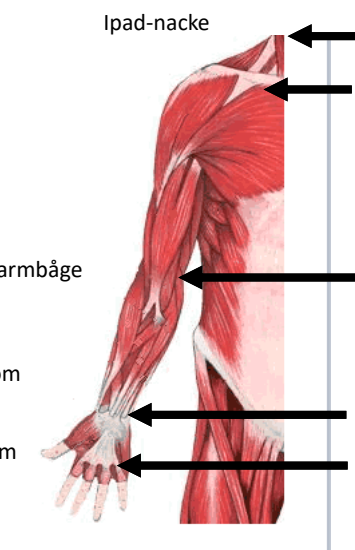
Cubitaltunnelsyndrom

Mb de Quervain

Carpaltunnelsyndrom

Triggerfinger

Sms-tumme

Från Hkir rehabilitering i Malmö.

8

Hur går bedömningarna till?

- Möte med ansvariga chefer
- Observation av utvalda arbetsmoment
- Intervju av arbetstagare + skattning av belastning
- Checklistor
- Sammanställning
- Tagit viss hänsyn till rapporter med mätresultat från AMM

<https://sodrasjukvardsregionen.se/download/rapport-82021-arbeten-som-amm-syd-identifierat-som-handintensiva-baserat-pa-objektiva-matmetoder-och-foreslagna-atgardsnivaer/>

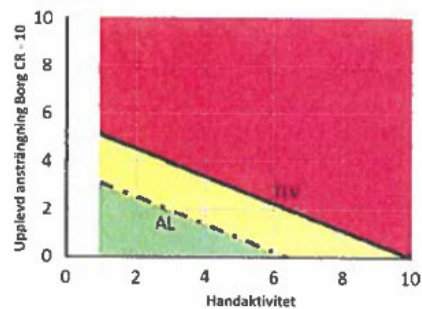

9

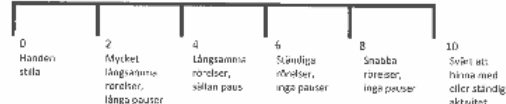
0	Ingen alls	
0,3		
0,5	Extremt svag	Knappt kännbar
0,7		
1	Mycket svag	
1,5		
2	Svag	Lätt
2,5		
3	Måttlig	
4		
5	Stark	Tung
6		
7	Mycket stark	
8		
9		
10	Extremt stark	"Maximal"
11		
•	Absolut maximum	Högsta möjliga

Gunnar Berg Cifvo-skalan
© Gunnar Berg, 1984, 1998

HAL Graf

Handaktivitet

10

HAL bedömningskala

Poäng	Åtgärdsnivå
Under gräns för åtgärd	Bibehålla
Över insatsvärdet Action Limit (AL) men under gränsvärdet Threshold limit value (TLV)	Ökad risk för belastningsskada Åtgärder rekommenderas
Över gränsvärdet (TLV)	Stor risk för belastningsskada Åtgärder krävs

11

Färja	Kök	Upplevd ansträngning enligt Borgskalan*	Tid	HAL bedömning ACGIHS gränsvärde	Övrigt
Fartyg 1	Stekbord som helhet Proviant Hantera Bleck	5 7 7	10 h /pass		
Fartyg 2	Förberedning/kalls känk Stekbord som helhet	3 3	10,6 h /pass		Låg aktivitet
Fartyg 3	Kallskänk Krama räkor/spritsa/dra plast/hacka, smörar mm Kock Hantera bleck, grytor, röra	5,6 5,5	10,6 h /pass		
Fartyg 4	Kallskänk Hacka, smörar mm Kock Hantera bleck, grytor, röra	5,6,5 Låg aktivitet, fick inget svar	10,6 h /pass		Uppskattar handintensiva arbetsmoment till 5 h/dag = när jag jobbar aktivt med händerna tex hackar med kniven

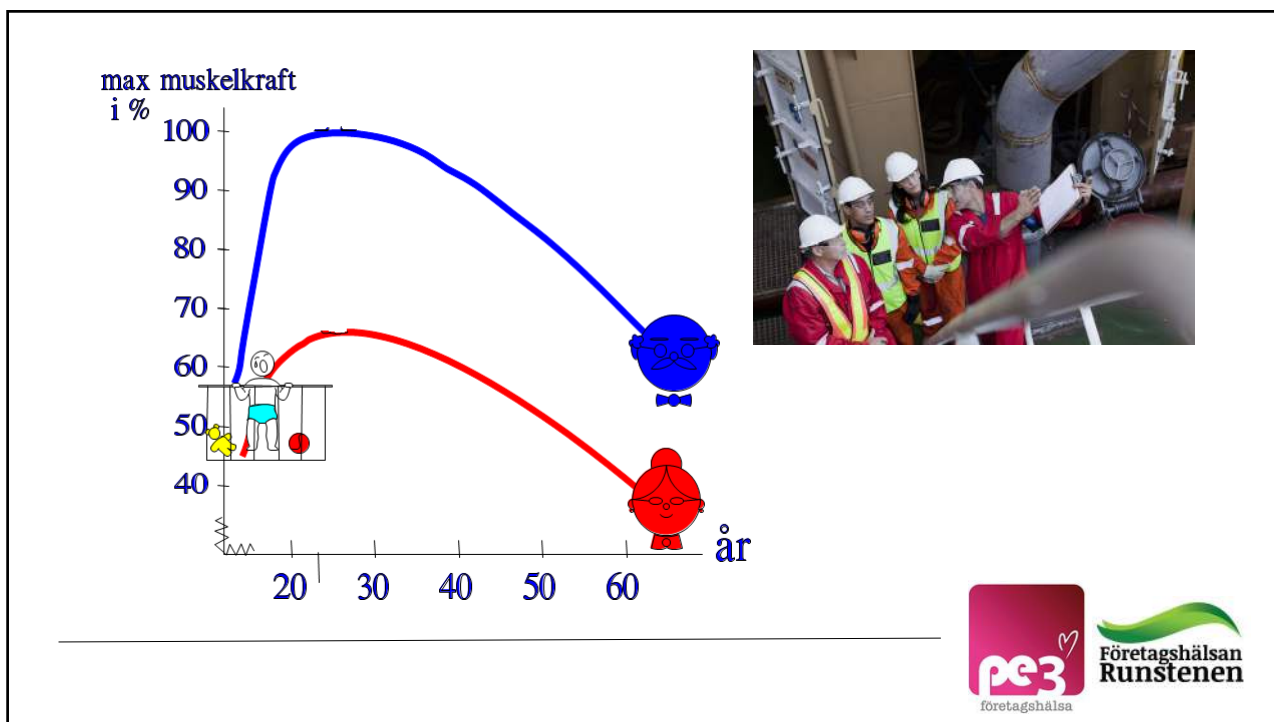

12

Färja	Hotellet	Upplevd ansträngning enligt Borgskalan*	Tid	HAL bedömning ACGIHs gränsvärde	Övrigt
Fartyg 1	Dammsugning	2	1 h 3,5–4 h	[Red]	Tidsintensivt pga vändande tur
	Städa toalett	4			
	Bäddning (easybed)	3			
	Vikning av täcke	4			
Fartyg 2	Tömna hytter	2	10,6 h /pass	[Yellow]	Inga ordinarie personal från hotellet/växlar mellan olika arbetsuppgifter
	Städa badrum	2			
	Bädda sängar	2			
	Torka av	2			
	Dammsugning	2			
Fartyg 3	Bädda av/på Spola/tvätta toalett Torka golv	5,3,3	10,6 h /pass	[Red]	Tidsintensivt pga vändande tur
	Städa publika utrymmen Dammsuga/toalett	5,3,3			
Fartyg 4	Bädda av/på Spola/tvätta toalett/torka golv	4,5,3,5	10,6 h /pass	[Red]	Tidsintensivt pga vändande tur Fick visat momenten. Inte bedöma i aktion.

13

14

Vibrationer

Vid användande av
Nål/mejselhacka
uppnås:
Insatsvärde <30min
Gränsvärde <2tim

Tips på checklista

<https://amm uppsala.se/wp-content/uploads/2022/05/formular-for-identifiering-av-behov-av-riskbedomning-handbelastande-arbete.pdf>

Hur kan vi/ni jobba vidare med ergonomi?

- Organisatoriska förändringar – kombitjänster, principen är ett arbete som är bedömt som rätt i det handintensiva kombineras med ett gult eller grönt.
Kommer även ge positiva förutsättningar på övrig ergonomi.
- Vad kan individen förändra – går det att arbeta mer skonsamt med vissa arbetsuppgifter? Skulle jag kunna fördela belastningen mer mellan höger och vänster arm? Kan vi fördela arbetsuppgifterna inom vår grupp? Använder vi den utrustningen/hjälpmiddel vi har?
- Förändringsarbete genom att göra medarbetare delaktiga – ledningen ger förutsättningar

17

Sist men inte minst –
ingen arbetsställning
är perfekt!

18